

**УХВАЛА
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю „ФК ГАМБИТ“ щодо відповідності Конституції України (конституційності) частин третьої, четвертої статті 5 Господарського процесуального кодексу України, підпункту 1 пункту 5 розділу I, пункту 7 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізмів регулювання банківської діяльності“ від 13 травня 2020 року № 590–ІХ

К и ї в
8 жовтня 2025 року
№ 169-2(I)/2025

Справа № 3-22/2025(43/25)

Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України у складі:

Гришук Оксани Вікторівни – головуєчого,
Барабаша Юрія Григоровича,
Совгирі Ольги Володимирівни – доповідача,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю „ФК ГАМБИТ“ щодо відповідності Конституції України (конституційності) частин третьої, четвертої статті 5 Господарського процесуального кодексу України, підпункту 1 пункту 5 розділу I, пункту 7 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізмів регулювання банківської діяльності“ від 13 травня 2020 року № 590–ІХ (Відомості Верховної Ради України, 2020 р., № 40, ст. 314).

Заслухавши суддю-доповідача Совгирю О.В. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Товариство з обмеженою відповідальністю „ФК ГАМБИТ“ (далі – Товариство) звернулося до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність:

– статтям 1, 3, частинам першій, другій статті 8, статті 21, частинам другій, третій статті 22, частинам першій, четвертій, п'ятій статті 41, частинам першій, другій статті 55, статті 64 Конституції України (конституційність) частини третю, четверту статті 5 Господарського процесуального кодексу України (далі – Кодекс), підпункт 1 пункту 5 розділу I Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізмів регулювання банківської діяльності“ від 13 травня 2020 року № 590–IX (далі – Закон);

– частині другій статті 6, частинам першій, другій статті 8, частинам першій, другій статті 55, статті 58, частині першій статті 126, частині першій статті 129 Конституції України (конституційність) пункт 7 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону.

Частинами третьою, четвертою статті 5 Кодексу встановлено, що:

„3. Єдиним способом захисту прав осіб, які є (були) учасниками банку і права та інтереси яких були порушені внаслідок виведення неплатоспроможного банку з ринку або ліквідації банку на підставі протиправного (незаконного) індивідуального акта Національного банку України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Міністерства фінансів України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, рішення Кабінету Міністрів України, є відшкодування завданої шкоди у грошовій формі.

4. Визнання протиправним (незаконним) індивідуального акта/рішення, зазначеного у частині третій цієї статті, не може бути підставою для застосування способів захисту у вигляді визнання недійсними, нечинними, протиправними та скасування будь-яких рішень, правочинів або інших дій/визнання протиправною

бездіяльності, прийнятих, вчинених або допущених у процедурі виведення неплатоспроможного банку з ринку/ліквідації банку“.

Підпункт 1 пункту 5 розділу I Закону за змістом збігається з частинами третьою, четвертою статті 5 Кодексу, оскільки статтю 5 Кодексу доповнено частинами третьою, четвертою згідно із Законом.

Відповідно до пункту 7 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону „судові провадження в господарських справах за позовом учасника та/або колишнього учасника банку про захист прав або інтересів, які були порушені внаслідок виведення банку з ринку на підставі протиправного (незаконного) індивідуального акта Національного банку України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Міністерства фінансів України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, рішення Кабінету Міністрів України, судовий розгляд яких станом на день набрання чинності цим Законом не завершений у судах першої, апеляційної або касаційної інстанцій шляхом ухвалення рішення (ухвали, постанови), у разі невідповідності обраних позивачем способів захисту вимогам частин третьої, четвертої статті 5 Господарського процесуального кодексу України підлягають закриттю у відповідній частині судом, який розглядає справу“.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів убачається таке.

2.1. Товариство звернулося до Господарського суду міста Києва з позовом до Акціонерного товариства комерційний банк „Приватбанк“ (далі – Банк) про визнання недійсним договору про придбання акцій від 20 грудня 2016 року № 12/2016 та акта приймання-передавання за договором про придбання акцій від 20 грудня 2016 року, укладеного між Банком, від імені якого діяв Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд), і Товариством.

Господарський суд міста Києва ухвалою від 13 травня 2024 року, залишеною без змін Постановою Північного апеляційного господарського суду

від 7 жовтня 2024 року, заклав провадження у справі на підставі пункту 7 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону.

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного господарського суду постановою від 18 грудня 2024 року залишив без задоволення касаційну скаргу Товариства, а ухвалу Господарського суду міста Києва від 13 травня 2024 року та постанову Північного апеляційного господарського суду від 7 жовтня 2024 року – без змін та вказав:

– „Велика Палата Верховного Суду неодноразово звертала увагу на те, що застосування конкретного способу захисту цивільного права залежить як від змісту права чи інтересу, за захистом якого звернулася особа, так і від характеру його порушення, невизнання або оспорювання. Такі право чи інтерес мають бути захищені судом у спосіб, який є ефективним, тобто таким, що відповідає змісту відповідного права чи інтересу, характеру його порушення, невизнання або оспорювання та спричиненим цими діями наслідкам“;

– «Спеціальна процедура виведення неплатоспроможного банку з ринку за участю держави як інвестора діяла станом на дату укладення спірного у цій справі договору та була передбачена статтею 41¹ Закону України „Про систему гарантування вкладів фізичних осіб“»;

– „Велика Палата Верховного Суду неодноразово звертала увагу на те, що застосування конкретного способу захисту цивільного права залежить як від змісту права чи інтересу, за захистом якого звернулася особа, так і від характеру його порушення, невизнання або оспорювання. Такі право чи інтерес мають бути захищені судом у спосіб, який є ефективним, тобто таким, що відповідає змісту відповідного права чи інтересу, характеру його порушення, невизнання або оспорювання та спричиненим цими діями наслідкам“;

– «Спеціальна процедура виведення неплатоспроможного банку з ринку за участю держави як інвестора діяла станом на дату укладення спірного у цій справі договору та була передбачена статтею 41¹ Закону України „Про систему гарантування вкладів фізичних осіб“. Ця процедура запроваджена законодавцем як виняток для того, щоб не допустити вкрай негативних наслідків як для

банківської системи, так і для економіки країни в цілому. З цією метою держава інвестує кошти у неплатоспроможний банк за рахунок державного бюджету, витрачаючи значні ресурси. Така процедура є коштовною альтернативою ліквідації банку та передбачає досягнення суспільно значущого ефекту і не має на меті ані збагачення певних кредиторів, ані їх позбавлення того, що вони отримали б у процедурі ліквідації банку»;

– «Отже, законодавець встановив межі захисту суб'єктивного права учасника банку, імперативно визначивши, які способи захисту можуть бути застосовані у разі порушення права особи під час процедури виведення з ринку неплатоспроможного банку і які способи захисту не можуть бути застосовані.

Внесені відповідним Законом № 590–IX зміни до ГПК України, які набрали чинності 23.05.2020 року, фактично не змінили матеріально-правове регулювання унормоване Законом України „Про систему гарантування вкладів фізичних осіб“.

Тобто з прийняттям Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізмів регулювання банківської діяльності“ не було змінено матеріально-правове регулювання в частині способів захисту прав особи, яка постраждала внаслідок порушень закону у процедурі виведення банку з ринку (відновлення його платоспроможності). Як на момент виникнення спірних правовідносин (грудень 2016 року), так і на цей час єдиним способом захисту від таких порушень є стягнення збитків. Тому питання темпорального застосування даного Закону № 590–IX у частині належного способу захисту не виникає»;

– «ураховуючи зміст позовних вимог та предмет спору, який визначений позивачем на власний розсуд, колегія суддів вважає, що суди попередніх інстанцій дійшли заснованого на законі висновку, що обраний позивачем спосіб захисту прав у розумінні статті 13 Конвенції та частини шостої статті 41 Закону України „Про систему гарантування вкладів фізичних осіб“, є неефективним, адже такий не забезпечить поновлення порушених прав, за захистом яких він звернувся до суду».

3. Розв'язуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу; конституційна скарга має містити обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (частина перша, пункт 6 частини другої статті 55); конституційна скарга є прийнятною за умов її відповідності вимогам, визначеним статтями 55, 56 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

Конституційний Суд України неодноразово підтверджував свою юридичну позицію, за якою цитування приписів Конституції України, наведення змісту положень законів, посилання на рішення Конституційного Суду України без аргументації невідповідності Конституції України оспорюваних положень закону не є обґрунтуванням тверджень щодо їх неконституційності (ухвали Конституційного Суду України від 27 грудня 2011 року № 66-у/2011, від 27 березня 2013 року № 10-у/2013, від 8 липня 2015 року № 29-у/2015; ухвали Великої палати Конституційного Суду України від 21 грудня 2017 року № 13-у/2017, від 24 травня 2018 року № 23-у/2018, від 24 травня 2018 року № 24-у/2018, від 31 травня 2018 року № 27-у/2018, від 7 червня 2018 року № 34-у/2018).

Отже, суб'єкт права на конституційну скаргу, твердячи про невідповідність оспорюваного закону України (його окремих положень) Основному Закону України, повинен навести аргументи, які свідчили б про обґрунтованість змісту і вимог конституційної скарги.

3.1. Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України вважає, що твердження Товариства щодо неконституційності частин третьої, четвертої статті 5 Кодексу, підпункту 1 пункту 5 розділу I, пункту 7 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону, по суті, зводяться до незгоди із законодавчим регулюванням, що не можна вважати належним обґрунтуванням тверджень про невідповідність Конституції України оспорюваних положень Кодексу та Закону в розумінні пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Згідно з частиною четвертою статті 85 Директиви Європейського Парламенту і Ради 2014/59/ЄС від 15 травня 2014 року про встановлення рамок для відновлення платоспроможності і врегулювання кредитних установ та інвестиційних фірм і внесення змін та доповнень до Директиви Ради 82/891/ЄЕС та директив 2001/24/ЄС, 2002/47/ЄС, 2004/25/ЄС, 2005/56/ЄС, 2007/36/ЄС, 2011/35/ЄС, 2012/30/ЄС і 2013/36/ЄС та регламентів Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1093/2010 та (ЄС) № 648/2012 „до права на оскарження відповідно до § 3 застосовуються такі положення:

(а) подання апеляційної скарги не передбачає автоматичне призупинення дії оскаржуваного рішення;

(б) рішення органу з врегулювання підлягає негайному виконанню і є підставою для спростовної презумпції, що призупинення його виконання суперечило б інтересам суспільства.

Якщо необхідно захистити інтереси третіх осіб, які діють добросовісно, і які придбали акції, інші інструменти власності, активи, права або зобов'язання установи, що підлягає врегулюванню, на підставі використання інструментів врегулювання і виконання повноважень щодо врегулювання органом з врегулювання, скасування рішення органу з врегулювання не впливає на адміністративні дії або транзакції, які здійснює орган з врегулювання на підставі скасованого рішення. В такому випадку засоби правового захисту у зв'язку з неправомірним рішенням або дією органів з врегулювання обмежуються компенсацією збитків, яких зазнав заявник в результаті рішення або дії“.

3.2. Також Товариство вважає, що в його справі мали бути застосовані положення Кодексу в редакції до внесення змін Законом. Проте вирішення питань, пов'язаних зі сферою правозастосування, не належить до компетенції Конституційного Суду України, який не наділений повноваженнями перевіряти законність та обґрунтованість ухвалених судами рішень і правильність застосування ними законів України.

3.3. Із наведеного випливає, що автор клопотання не дотримав вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 цього закону – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 55, 56, 58, 62, 77, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Перша колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

п о с т а н о в и л а :

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю „ФК ГАМБИТ“ щодо відповідності Конституції України (конституційності) частин третьої, четвертої статті 5 Господарського процесуального кодексу України, підпункту 1 пункту 5 розділу I, пункту 7 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізмів регулювання банківської діяльності“ від 13 травня 2020 року № 590–IX на підставі пункту 4

статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала є остаточною.

**ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**